

**СТАН ВИРОБНИЦТВА СИРОГО ТОВАРНОГО МОЛОКА
В УМОВАХ ВП НУБІП УКРАЇНИ У 2007-2011 рр.**

О.М.ЯКУБЧАК, доктор ветеринарних наук, професор

А.І.КОБИШ, кандидат ветеринарних наук

Л.О.ОЛІЙНИК, студентка магістратури

Викладено результати досліджень щодо стану виробництва молока суб'єктами господарювання різних форм власності. Встановлені деякі відмінності щодо динаміки чисельності продуктивних тварин та їх молочної продуктивності. Виявлено зменшення поголів'я молочної худоби у всіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності.

Ключові слова: сире товарне молоко, велика рогата худоба, чисельність поголів'я, молочна продуктивність.

Молоко та молочні продукти мають важливе значення як для повноцінного харчування населення, так і для економіки України в цілому. Тому питання виробництва молока є актуальним [1, 2, 6].

За умови правильної організації виробництва молока і раціонального його використання молочна галузь може бути одним із джерел наповнення державного бюджету. Натомість за часів незалежності в Україні відзначається послідовне зменшення поголів'я великої рогатої худоби, в тому числі дійного стада [3, 4, 5].

Мета дослідження – провести аналіз та дати оцінку сучасного стану виробництва молока коров'ячого в Україні.

Матеріал і методи дослідження. Стан виробництва молока вивчали на поголів'ї корів української чорно-рябої молочної, симентальської і лебединської м'ясо-молочної порід шляхом порівняння, аналізу та

узагальнення даних, одержаних в умовах ВП НУБіП України, а також молочно-товарних ферм та особистих селянських господарств (ОСГ) Полтавської області. При цьому визначали такі показники розвитку галузі молочного скотарства: чисельність поголів'я, молочна продуктивність корів, а також порівнювали дані сучасного стану виробництва молока суб'єктами господарювання різних форм власності з статистичними даними за 2007–2011 рр.

Результати дослідження. Під час аналізу чисельності поголів'я корів в умовах ферм різних форм власності (ВП НУБіП України та ОСГ Полтавської області) встановлено, що дійне стадо на фермах ВП НУБіП України за останні 5 років зменшилось на 17,6 %, коливаючись у межах 287–1061 гол. (рис.1). У НДГ «Ворзень» дійне стадо, яке у 2007 році становило 210 голів у 2011 році зменшилось до 95 гол.

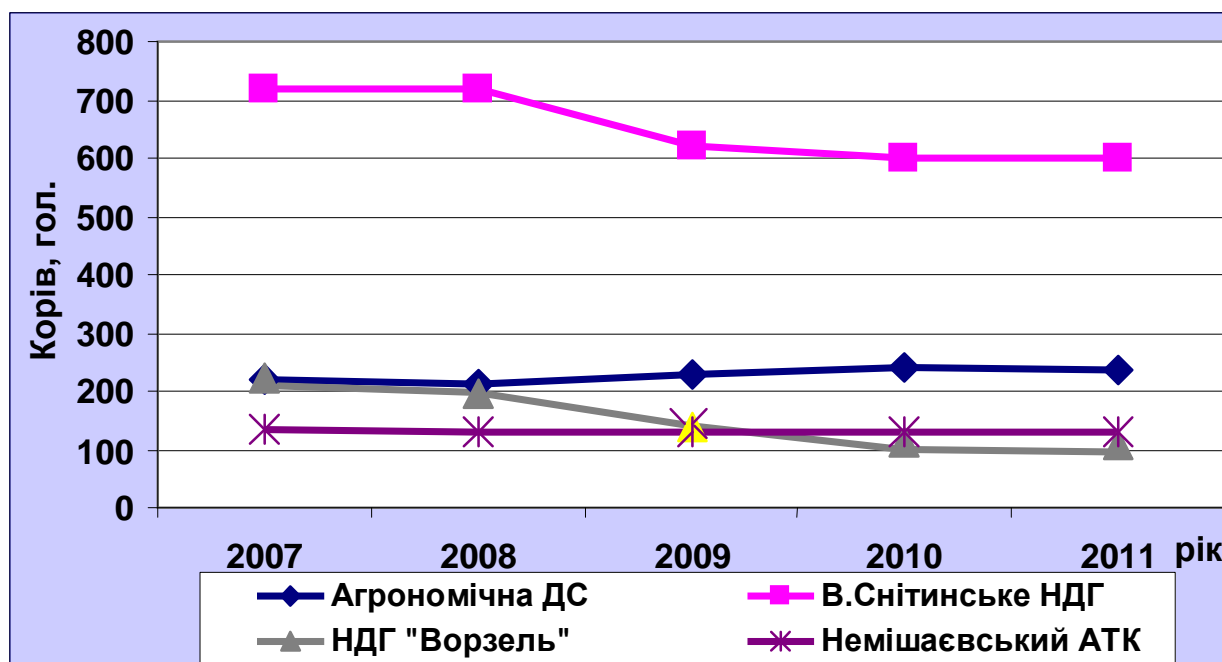

Рис. 1. Динаміка поголів'я дійного стада корів у ВП НДГ НУБіП України (2007-2011 рр.)

У ВП НУБіП України "Великоснітинське НДГ ім. О.В.Музиченка" поголів'я молочних корів у 2007 р. становило 720 гол., а в 2011 р. – 599 гол., тобто зменшилось на 16,8%. У ВП НУБіП України "Немішаєвський агротехнічний

коледж" поголів'я корів не зменшилося. Слід відзначити, що тільки у ВП НУБіП України "Агрономічна дослідна станція" спостерігали його зростання на 6,3 % (з 222 до 237 гол.).

Чисельність поголів'я молочних корів у Полтавській області скоротилась на 53 % (рис. 2). При цьому, на фермах кількість голів дійного стада зменшилась з 1990 до 2007 року на 72 %, за останні 5 років незначно змінилась, коливаючись у межах 62,8–66,0 тис. гол. Натомість поголів'я дійного стада в ОСГ зросло з 1990 до 2007 року на 30 %, проте за останні 5 років поступово зменшувалось. Так, якщо в 2007 році дійних корів в ОСГ утримували 107,5 тис. гол., то в 2011 році лише 75,7 тис. гол., що на 29,6 % менше.

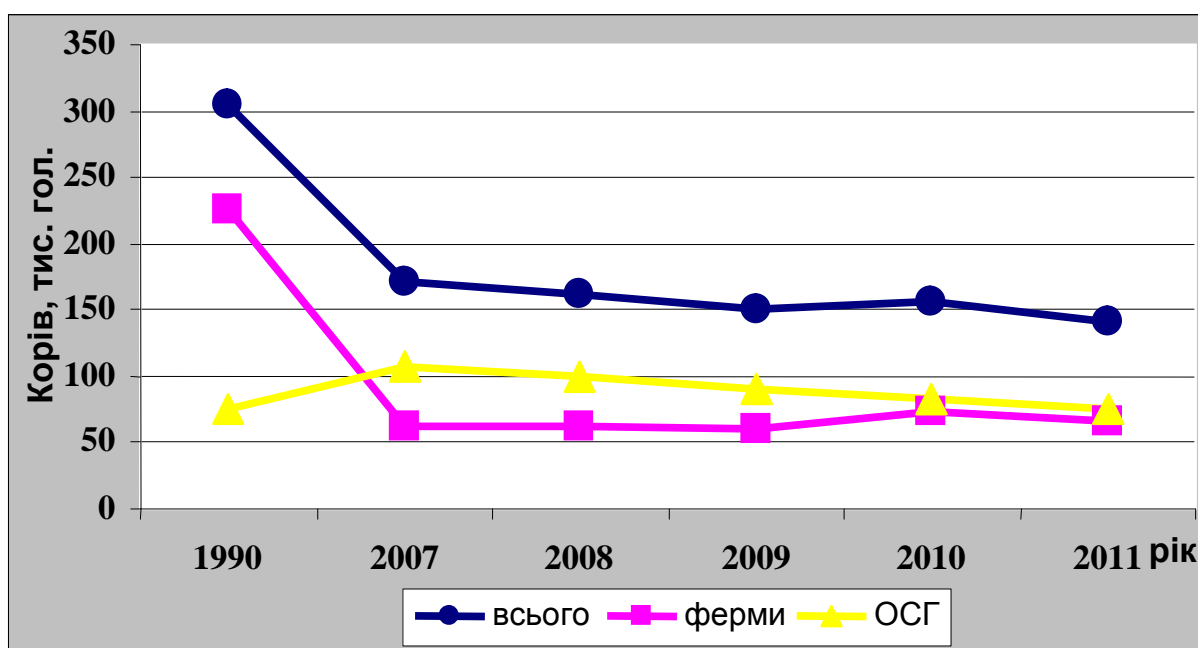

Рис. 2. Динаміка поголів'я дійного стада корів у господарствах Полтавської обл. (2007-2011 рр.)

Зацікавленість господарств різних категорій у збільшенні виробництва молока доволі низька через високу його собівартість і низьку закупівельну ціну. Це, в свою чергу, призвело до скорочення поголів'я дійного стада як у сільськогосподарських підприємствах, так і в особистих селянських господарствах.

Рівень молочної продуктивності корів за останні 5 років у ВП НДГ НУБіП України наведено на рис. 3.

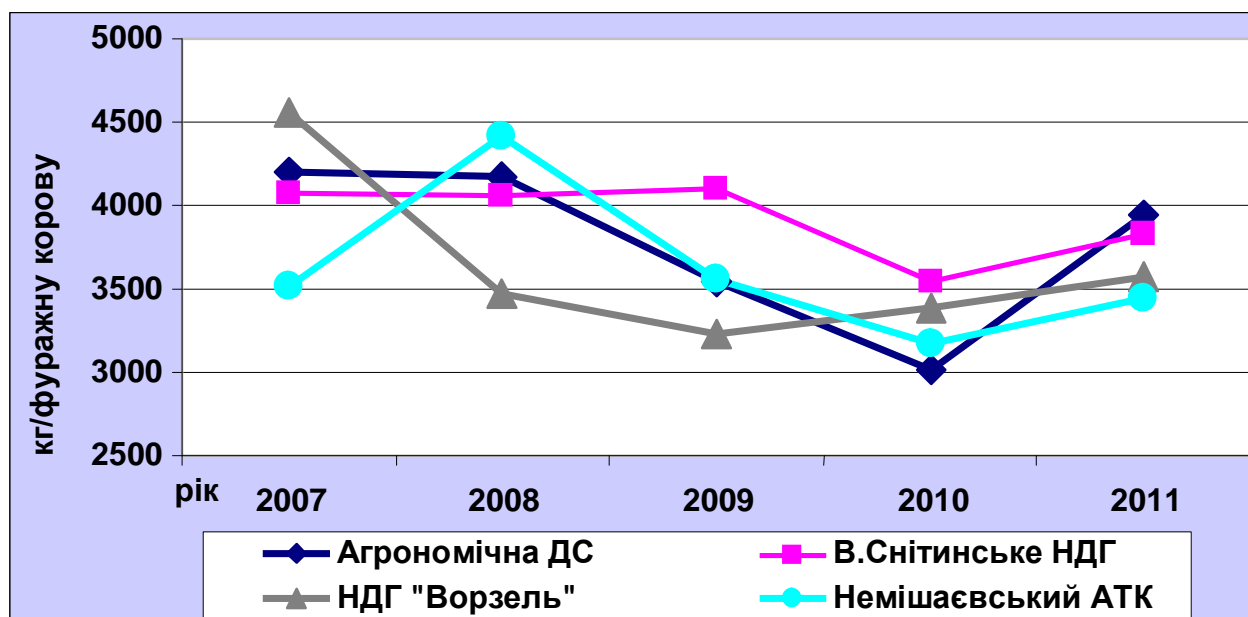

Рис. 3. Динаміка середньорічного надою молока на фуражну корову у ВП НДГ НУБіП України (2007-2011 рр.)

У цілому середньорічний надій на фуражну корову в усіх господарствах був найнижчим у 2010 р., а у 2011 р. він незначно відрізнявся від показника надою у 2007 р. Зокрема у ВП НУБіП України "Агрономічна дослідна станція" та "Великоснітинське НДГ ім. О.В.Музиченка" середньорічний надій на фуражну корову за 2007 р. був на 6 % вищим, ніж у 2011 р. У ВП НУБіП України "Немішаєвський агротехнічний коледж" цей показник коливався незначно, в межах 3508 кг у 2007 р. і 3444 кг у 2011 р. і становив 2 %. Значніших змін зазнав середньорічний надій у НДГ "Ворзель", де надій у 2011 році порівняно з 2007 роком зменшився на 22 %.

Одним із основних виробників молока в Україні є Полтавщина, де виробляється 14 % від загальнодержавного обсягу. Рівень середньорічного надою на фуражну корову в усіх категоріях господарств Полтавської області мав тенденцію до зростання (рис. 4). Так, у 2011 році середньорічний надій

на корову в області був вищим порівняно у 2007 роком на 43 %,

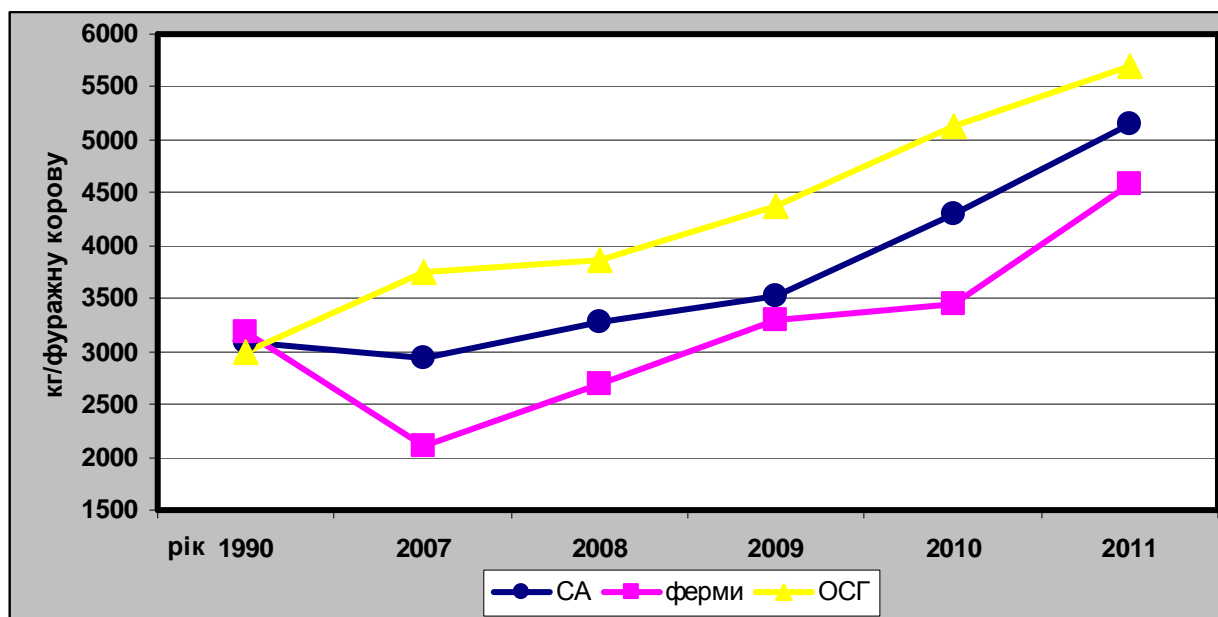

Рис. 4. Динаміка середньорічного надою молока на фуражну корову в господарствах Полтавської обл. (1990-2011 рр.)

а порівняно з 1990 роком – на 40 %. При цьому, якщо середній надій на корову в 1990 році в ОСГ і сільськогосподарських підприємствах відрізнявся незначно, то за останні 5 років відчутна суттєва різниця між продуктивністю корів різних суб'єктів господарювання. Зростання молочної продуктивності тварин відзначалося у всіх суб'єктів господарювання, але в ОСГ цей показник був значно вищим і в 2011 р. становив 5700 кг молока на корову за рік, а в умовах ферм 4588 кг. У 2007 р. середньорічний надій на корову в ОСГ був на 44 %, у 2008 р. – на 31 %, у 2009 р. – на 25 %, у 2010 р. – на 33 %, у 2011 р. – на 20 %, вищим ніж у сільськогосподарських підприємств. Як бачимо, різниця між продуктивністю корів в ОСГ і сільськогосподарських підприємствах Полтавської обл. за останні 5 років зменшилася.

Власники ферм забезпечують зростання молочної продуктивності, хоча середньорічний надій молока вищий в ОСГ. Це можна пояснити кращою годівлею та доглядом за тваринами.

Отже, зменшення поголів'я тварин призводить до зниження обсягів виробництва сирого товарного молока та виготовлених із нього продуктів.

Для розвитку молочного скотарства та молокопереробної галузі необхідно спрямувати зусилля на відновлення поголів'я корів та підвищення їх продуктивності.

В цьому напрямі додає оптимізму те, що у цьому році було введено дотацію на утримання великої рогатої худоби. Зокрема за теля у віці від 3 до 5 міс. платять 250 грн., від 6 міс. до 8 міс. – 500 грн., від 9 до 11 міс. – 750 грн. за голову, а від 12 до 15 міс. – 1000 грн. Тобто, за кожні 3 міс. утримання господарю збільшують оплату на 250 грн. до досягнення твариною 15-місячного віку.

Висновки

Вперше з 2005 р. в Україні в 2012 році зросло виробництво молока, і за січень-серпень вітчизняні господарства виробили його 7,898 млн. тонн, що на 2,5 % більше ніж у 2011 році. Це пов'язано із збільшенням поголів'я великої рогатої худоби, яке, порівняно з 2011 роком на 1 вересня 2012 року зросло на 0,4 % і становило 5,121 млн. голів. Втім, чисельність корів поки що на 0,8 % менша за минулорічний рівень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондаренко В.М. Розвиток ефективного виробництва молока та його промислової переробки в Україні / В.М.Бондаренко // Пропозиція АПК. – 2008. – № 5. – с. 61–64.
2. Ладика В. Світовий молочний ринок: стан та перспективи / В.Ладика, О.Масляк // Пропозиція АПК. – 2009. – № 3. – с. 51–54.
3. Оленіч Л.О. Ідентифікація небезпечних чинників (мікробіологічних, паразитологічних) під час отримання сирого товарного молока: дис. ... канд. вет. наук: 16.00.09 / Оленіч Л.О. – К., 2011. – С. 48.
4. Павличенко М.Г. Ринок молока в Україні та перспективи для різних категорій господарств / М.Г.Павличенко // Молочна промисловість. – 2007. – № 5 (40). – с. 19.

5. Тивончук Я.О. Формування та розвиток ринку молока і молочних продуктів в Україні / Я.О.Тивончук // Економіка АПК. – 2008. – № 12. – С. 131–136.

6. Якубчак О.М. Забезпечення виробництва молока належної якості у НДГ НУБіП України / Якубчак О.М., Кобиш А.І., Данилін О.Б. // Науковий Вісник НУБіП України. – К., 2011. – № 167 ч. I. – С. 132–135.

СОСТОЯНИЕ ПРОИЗВОДСТВА СЫРОГО ТОВАРНОГО МОЛОКА О.Н.ЯКУБЧАК, А.И.КОБЫШ, Г.А.КРИВУЩЕНКО

Изложены результаты исследований состояния производства молока субъектами хозяйствования разных форм собственности. Установлены некоторые различия динамики численности продуктивных животных и их молочной продуктивности у разных субъектов хозяйствования. Выявлено уменьшение численности поголовья молочного скота во всех хозяйствах, независимо от формы собственности.

Ключевые слова: сырое товарное молоко, крупный рогатый скот, численность поголовья, молочная продуктивность.

STATE OF PRODUCTION RAW MILK O.N.YAKUBCHAK, A.I.KOBYSH, H.O.KRYVUSCHENKO

The results on the state of milk production on farms of different ownership. Installed some differences in the dynamics of farm animals and their milk production in different entities. The decrease of the number of livestock of dairy cattle in all farms regardless of management.

Keywords: marketable raw milk, cattle, herd size, milk productivity.